

FATABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer

Årgång 17

juni 2006

nr 2

Ansvarig utgivare: Kerstin Wallin

Av olika skäl kommer Fataburen lite senare än vanligt, vilket vi ber om överseende med. I gengäld innehåller den några färska nyheter (TSR-möte) och FAT:s diskussionsforum!

ÅRSMÖTET 25 mars 2006

Mötet hölls denna gång i Brygghuset, Norrtullsgatan 12 N i Stockholm i närvaro av 26 medlemmar. Mötesordförande var Sven Ahlgren och sekreterare Bo Widegren. Den fråga som diskuterades framför alla andra rörde planerna på marknadsföring för en tydligare profilering av FAT och auktoriserade translaterer. De presenterades i stora drag av James Hurst och godkändes av mötet. Föreningens ekonomi är stabil och tillåter en ordentlig satsning.

Valen till styrelsen gällde kassaförvaltare (ny 2-årsperiod) och sekreterare (ersättare för Nadja Chekhov som bett att få lämna uppdraget på grund av engagemang i SFÖ).

Styrelse år 2006:

Kerstin E. Wallin (ordf.),	ke_wallin@telia.com
Adolf Dahl (kassaförvaltare),	adolf.dahl@moderna.uu.se eller adolf.dahl@eurofat.se
Jan Runestam (sekreterare)	jan@runesten.com
Lena E. Blom	lena.e.blom@excite.com
Nadja Chekhov	nadja.chekhov@telia.com
James Hurst	info@elt.se
Kajsa Pehrsson	kajsa.pehrsson@swipnet.se
Dorothea Strömberg	doro.stromberg@chello.se
Terry Williams	terry.williams@bredband.net
Johan Örtengren	johan.ortengren@chello.se
Revisor: Zakarias Jacobson	zakarias.jacobson@telia.com
Suppl.: Ulrika Wesström	ulwe05@handelsbanken.se

I samband med detta framförde mötet sitt varma tack till Agnes Rothschild som nu efter många år lämnar revisorsuppdraget, som hon fullgjort på ett utmärkt sätt.

Årsmötet valde dessutom **två nya hedersmedlemmar: Beryl Westermarck och David Canter**, som båda sedan är länge medlemmar i FAT. Många av våra translaterer till/från engelska har haft kontakt med dem och har berättat om den hjälp de fått i knepiga frågor. David har också varit aktiv i föreningens styrelse.

Upphandlingar

Flera frågor ställdes om de statliga upphandlingar som FAT kritiserat. Trots idoga ansträngningar har inga resultat uppnåtts, vilket inte betyder att vi ger upp. För närvarande avvaktar vi med stort intresse Länsrätten i Göteborgs beslut i de tre kommunalbesvär som lämnats in av ett antal tolkar och översättare mot Tolkkentralen medverkan i upphandlingarna som genomfördes av Migrationsverket, Försäkringskassan och Rikspolisstyrelsen.

På grund av arbetet med upphandlingsfrågorna hade arbetet med den nya, tryckta matrikeln blivit försenat. Det kommer dock att återupptas efter sommaren.

Grodpriset

Styrelsen beslutade i början av året att instifta ett nytt pris – **Grodpriset** – som nu delades ut för första gången. Det består av ett vandringspris (en kväkande groda, givetvis) med diplom och tilldelades Myndigheten för skolutveckling och professor Ljubica Rajic (Belgrad), med anledning av Lexins svensk-serbiska lexikon. Myndigheten fick det för att den ”*med orubblig språklig instinkt utgett ordböcker, befriade från genusperspektiv och korrekturläsning, men i gengäld upptäckt Västra Gotlands län*” och professor Rajic för att han ”*med sina neologismer (t.ex. multilingval, själv om, förbokstav och genomsyn) tillfört svensk lexikografi nya värden och uttrycksmöjligheter*”.

Tanken är att priset ska delas ut årligen. **VÄLKOMNA MED FÖRSLAG TILL 2007!**

Mötet avslutades med en smakrik buffé som blev mycket uppskattad. Vi tackar Kajsa, Dorothea och Nadja m.fl. för arrangemanget. Protokollet från mötet kommer inom kort per e-post.

NYA OCH AVGÅENDE MEDLEMMAR

FAT välkomnar följande **nya medlemmar**:

Janet Gardell, Stockholm, till engelska

Anders Gustafsson, Visby, från bosniska-kroatiska-serbiska

Jaakko Konkari, Visby, till finska

Yuko Sakamoto Olofsson, Uppsala, till japanska

Tatjana Samopjan, Göteborg, till serbiska, kroatiska och bosniska

Ingrid Simko, Södra Sandby, från tyska

Följande medlemmar har av olika skäl begärt utträde, vilket beviljats.:

Else Kjöllér, Nancy Marshall-Lunden och Lars Sjöberg.

MINNESORD

Dorothy Grubbström till minne

En av FAT:s tidigaste medlemmar dog den 4 maj 2006 efter ett långt och rikt liv. Hon föddes 1911 i Midsomer Norton, England, och växte upp nära Bath. Genom en svensk väninna träffade hon flygofficeren Jarl Grubbström som hon gifte sig med 1937 och flyttade till Sverige. Till följd av krigshändelser i början av andra världskriget, blev familjen separerad mellan olika världsdelar. Dorothy blev kvar i Sverige men återvände till England med sin lille son Robert efter en tids väntan på flygförbindelse.

Efter krigets slut återförenades familjen i Norrköping, där den andra sonen John föddes 1948. Efter åtta år i Linköping, flyttade de till Uppsala och Dorothy började som översättare vid Australiens legation. Hon gjorde med framgång translatorsprovet år 1958. I samband med familjens flytt till Stockholm 1960 övergick Dorothy till att arbeta hos militärattachén på brittiska ambassaden, en tjänst som hon behöll till sin pensionering.

Redan under sin tid i Linköping hade Dorothy varit flitigt anlitad som översättare. Hennes översättningar omfattade bl.a. en bok om Sveriges Riksdag samt officiella utredningar, adoptionshandlingar, betyg och andra juridiska dokument. Hon blev därigenom mycket väl insatt i svenska samhällsfrågor. Dorothy fortsatte att arbeta som translator många år efter sin pensionering.

Hon var en synnerligen allmänbildad person vilket gjorde att hon vid 85 års ålder blev uttagen som deltagare i TV-programmet Jeopardy. Hennes medtävlare var två betydligt yngre svenska professorer, men Dorothy kom icke desto mindre tvåa och vann en vildmarksweekend i Storlien.

Långt upp i hög ålder var Dorothy aktiv bridgespelare och deltog i tävlingar med stor framgång. Säkert minns många FAT-medlemmar henne som en ständigt elegant och spirituell kollega med stort civilkurage. Vi saknar henne mycket.

Margareta Synning och Nancy Marshall-Lundén.

VÅRMÖTE HOS UD:S ÖVERSÄTTARE 30 maj 2006

Årets vårmöte anordnades med hjälp av UD:s översättarenhet. Ett 30-tal FAT-medlemmar träffades den 30 maj i Utrikesdepartementets bibliotek. På programmet stod bl.a. en presentation av enhetens arbete av Timothy Chamberlain, med de olika typer av översättningar som UD-kollegerna arbetar med till vardags.

Som inledning berättade Margaret Cugler Halling om den byggnad där UD-biblioteket idag är inrymt – ett av bankpalatsen på Nedre Norrmalm uppfört under bankarkitekturens glansperiod i början av 1900-talet. Byggnaden har en vacker f.d. bankhall med moriska dekorationselement. I slutet av 1900-talet moderniserades huset och byggdes till på ett mycket smakfullt och intrikat sätt för att få in ljus och kunna fungera som bibliotek.

Flertalet av UD:s översättare är auktoriserade translatorer och FAT-medlemmar och vi fick därmed ett utmärkt tillfälle att ta reda på hur dessa kolleger sysselsätter sig om dagarna. Det dominerande språket för UD-översättarna är, inte särskilt förvånande, engelska, men även tyska, franska och spanska förekommer, fast mer sparsamt.

I det dagliga arbetet förekommer alla upptänkliga slags texter, från mer ”lugna” uppdrag som lagtexter och promemorior, men också pressreleaser som måste fram snabbt. Tim Chamberlain berättade bl.a. om hur det kändes att tvingas översätta meddelandet till omvärlden om mordet på utrikesminister Anna Lindh i ett stadium av chock och sorg över att ha förlorat en uppskattad chef.

Bo Löfgren är specialiserad på översättning av internationella avtal (från engelska) och höll ett både informativt och roande föredrag om detta speciella hantverk. En slutsats som vi kunde dra var att det gäller att ha ordning på papperen – avtalen innehåller nämligen en hel del som går att återanvända. (Man kan föreställa sig hur det gick till före datorernas tid...) Därutöver krävs naturligtvis breda kunskaper, eftersom det finns konventioner, avtal och skriftväxlingar på i stort sett alla samhällsområden av internationell räckvidd.

Efter presentationerna och en kort frågestund fortsatte kvällen med trevligt umgänge då värden UD bjöd på lättare förtäring. Tillfälle gavs också att botanisera i hyllorna i det imponerande biblioteket.

FAT:s styrelse vill framföra ett stort tack till UD-kollegerna som ordnat mötet och till övriga kolleger – några hade t.o.m. kommit resande från Sydsverige – som bidrog till ett mycket trevligt och lyckat vårmöte.

Information om höstmötet kommer i nästa Fatabur och skickas också ut per e-post till dem som lämnat e-postadress till FAT. Förhoppningsvis ses vi igen till hösten!

Terry Williams & Kajsa Pehrsson

Svenska språknämndens årsmöte 21 mars 2006

Som representant för FAT och SFÖ deltog jag den 15 mars i Svenska språknämndens troligen näst sista årsmöte som ägde rum i Stockholm. Den 1 juli i år övertas nämndens verksamhet av en myndighet som är en sammanslagning av Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden, regeringens Klarspråkgruppen och Språk- och folkminnesinstitutet. Det är ett resultat av riksdagens språkpolitiska beslut i december 2005. Omorganiseringen innebär ökade resurser till svensk språkvård. Årsmötet uttalade sig därför för att Språknämnden borde avvecklas i och med årsmötet 2007.

Temat för årsmötet var efter den vanliga dagordningen svenskans framtid. Journalisten Mustafa Can, författaren Elisabeth Rynell och professorn i svenska Lars-Gunnar Andersson inledde. Mustafa Can talade om risken för att en del svenskar blir språklösa. De kan varken svenska eller sitt modersmål. Han vände sig också mot romantiseringen av shobresvenskan*. Elisabeth Rynell talade om hur hennes berättelser nästan föds ur språket, och att sådant språk måste ha förbindelser med det förflutna: ”Inga stavningsreformer!” bad hon. Lars-Gunnar Andersson utgick från de brev han får till radioprogrammet Språket. I framtiden kommer nog de rena språkriktighetsbrevet att minska, men frågor och iakttagelser om språkets natur ökar, tror han.

Vid middagen utdelades Wellanderpriset till Catharina Nyström Höög, Högskolan Dalarna, för hennes forskning om gymnasisters skrivande, om begripligt myndighetsspråk och om attityder till engelska lånord.

Heidemarie G. Nyrén-Höhn

* Svenska som används i informella samtal, speciellt i grupp, av ungdomar som har invandrarföräldrar eller själva är födda och uppvuxna i invandratäta storstadsförorter.

MEDLEMSLUNCHER

Stockholm: Under våren har två medlemsluncher arrangerats. Nästa lunch blir **tisdagen den 12 september** kl. 12.30 på restaurang Björnen, Karduanmakargatan 8.

Malmö/Lund: Även här har de medlemsluncherna blivit något av en tradition. Den **12 september** 13.00 är det dags igen, på Vår tids mat i Malmö. Birgitta Önnarfält påminner.

MÖTE MED TOLKSERVICERÅDET (TSR), 15 juni 2006

TSR hade bjudit in FAT:s styrelse till ett möte i anslutning till ett ordinarie sammanträde i Stockholm. Det ägde rum hos SKTF och från TSR deltog tolkförmedlingar i Västerås, Göteborg, Mariestad, Botkyrka, Gävle och Sundsvall, samt tre representanter för tolkarna (STOF och Rikstolkarna). FAT representerades av ordföranden, sekreteraren och kassören samt Kajsa Pehrsson och Dorothea Strömberg. Efter en kort presentation av TSR resp. FAT diskuterades dels samverkan, dels RPS-upphandlingen och Tolkcentralens anbud. TSR:s representanter framhöll att de är angelägna om att de tjänster man förmedlar ska ha så god kvalitet som möjligt, och att man alltid anlitar auktoriserade translatorer i de språk där sådana finns. TSR har ett ”taxeavtal” med tolkar och skulle vara intresserat av något motsvarande med FAT:s medlemmar.

Från FAT:s sida påpekade vi emellertid att föreningen representerar translatorer som driver verksamheten i olika former (från enskilda firmor till aktiebolag med anställda) och arbetar för att främja allas intressen. FAT har givetvis inget emot offentliga (kommunala) tolk- och översättningsförmedlingar - **så länge de konkurrerar på samma villkor som alla andra**. Från TSR framhöll man dock att förmedlingarna knappast skulle kunna överleva utan att gå utanför de egna kommunerna. Förmedlingarnas överlevnad är dock, ur FAT:s synvinkel, en fråga som rör respektive kommun och dess medborgare. Länsrätten i Göteborgs beslut i de tre kommunalbesvaren kommer således att få stor betydelse såväl för förmedlingarna som för FAT:s medlemmar.

En annan punkt som togs upp rörde kvalitetssäkring och vi bad att få veta vad den innebar för kvaliteten på de översättningar som förmedlas. Kvalitetssäkring och certifiering har blivit modeuttryck som gör stort intryck på potentiella kunder. Efter vad vi förstod handlar det i realiteten bara om förmedlingarnas administrativa rutiner. Någon särskild granskning av översättningar mot förlagor sker uppenbarligen inte.

Avslutningsvis frågade vi varför Tolkcentralen i Göteborg i RPS-anbudet angivit samma priser för auktoriserade och icke auktoriserade översättare, och om hur man trodde det skulle främja kvalitet och rättssäkerhet. Vi efterlyste även synpunkter på risken för att framtida upphandlingar kommer att leda till anbud med ännu lägre priser, men dessa frågor fick aldrig några svar.

Tolkcentralens chef berättade att man har uppskattningsvis 70 procent av offentliga myndigheters översättningsuppdrag men sade samtidigt att 80 procent av myndigheterna inte använder RPS ramavtal. (Redaktören har också fått information direkt från några myndigheter som meddelat att de anlitar samma translatorer som tidigare eftersom dessa har nödvändig specialkompetens. När nya behövs, söks de på Kammarkollegiets hemsida.)

TSR:s representanter framhöll att kunderna sällan förstår att tolkning och översättning är två skilda yrken. Detta skulle vara ett av skälen till att ersättningsfrågan är så besvärlig. Eftersom förmedlingarna är kommunala enheter har de nära till kunderna inte bara i kommuner och lands-ting utan även hos lokala myndigheter. Förmedlingarna skulle därför genom olika insatser (seminarier, utbildning etc.) kunna bidra till att öka kundernas insikt och på så sätt också skapa förståelse för att det handlar om kvalificerat arbete som måste ersättas med arvoden som motsvarar translatorernas kompetens. Detta kan kanske vara ämne för samverkan mellan TSR och FAT.

Kerstin E Wallin

Om översättningsmarknaden eller Några råd till nyauktoriserade kolleger

Vår arbetsmarknad är inte som andra marknader. Det beror delvis på att det i vissa gudabenådade ögonblick känns som om man skulle kunna betala för nöjet att översätta. Denna entusiasm är naturligtvis skrupelfria (inte skrupulösa!) förmedlare av översättning inte sena att utnyttja.

Entré via byråer?

Nyligen auktoriserade translatorer blir snabbt uppringda med förslag om samarbete till låga priser. Själva tyckte vi till en början att det kunde vara givande att samarbeta med byråerna – det handlade ju om att komma in på marknaden - **men** det gällde att göra den tiden kort. För vissa blir tiden ändå inte kort, utan de blir låsta och fortsätter att översätta till de blygsamma arvoden som byråerna numera betalar.

Huvudstrategi - egna kunder

Det gäller därför att lägga upp en strategi när man skall etablera sig på marknaden. Vi är i princip positiva till förmedlingarna/byråerna, men bara som ett komplement till translatorns egen kundkrets.

Med viss variation mellan språken vågar vi nog påstå att uppdragen från översättningsföretagen utgör en marginell del av translatorernas arbete. Egna kunder, direktkunder, måste vara målsättningen för translatorn. Det innebär oftast trevligare kontakter med beställaren, man får lära sig ett och annat om firmans terminologi, och man får definitivt bättre betalt. Detta är alltså det skutt man måste ta – från kuschad översättare hos en förmedling till en aktad leverantör hos en lönnande reklambyrå! Den här vägen är inte självklar men nödvändig både för självrespekten och för långsiktig överlevnad på marknaden..

Sätt dig i respekt – ta betalt!

För en etablerad och yrkesstolt translator får även byråerna respekt. Visserligen får vi kanske bara uppdrag enligt modellen:

1. snabb leverans,
2. svår text,
3. bestyrkande,
4. jobb under semestern.

Mönstret är nämligen att förmedlingarna ringer kring helger eller i semestertider när deras ordinarie översättare inte är tillgängliga. Och byråerna begriper att de måste betala schyssta priser när de erbjuder så tuffa villkor. För handläggarna vet att vi vet, så vårt förhandlingsläge brukar göra att vi får ut realistiska priser.

Varning för råöversättning

Slutligen en direkt varning. Byråer beställer ibland en s.k. råöversättning, vilket man förklarar

med att kvalitetskraven är låga. Själva begreppet råöversättning existerar inte för en translator (utanför den egna arbetsplatsen vid datorn) och sådana översättningar ska vi över huvud taget **INTE** befatta oss med, främst av två skäl:

1. ingen garanterar att det inte plötsligt ställs stora krav på just din översättning,
2. du kan inte räkna med att förbli anonym och kan alltså råka i vanrykte som translator, och
3. det går inte att få lönsamhet i sådana texter, eftersom själva idén med ”råöversättning” bygger på att översättaren accepterar låg ersättning.

Se här några funderingar i en tid då situationen på marknaden hårdnat och myndigheterna plötsligt verkar ha övergivit tanken på kvalitet efter att ha kostat på oss ett ganska dyrt examinationsförfarande som anses innebära statlig kvalitetskontroll...

Kajsa Pehrsson

Adolf Dahl

ETT LITET TILLÄGG

Apropå Kajsas och Adolfs artikel ovan: I vår har det kommit samtal från ”nybakade” translatorer som berättat att de blivit uppringda av översättningsbyråer som erbjuder arbete. Villkoren har exempelvis varit: ”en krona per ord; inte förhandlingsbart!” och ”räkna inte med att försörja dig på våra uppdrag, så många blir det inte”. Det är givetvis frestande att anta sådana anbud när man står i början av karriären, men möjligheterna att förhandla upp ersättningen från den förmedlingen är minimala. För byråerna är det givetvis en lyckträff att hitta nya translator som arbetar för en krona/ord – i synnerhet som de då kan lägga färre uppdrag på dem man redan anlitar mot högre ersättning... Den nya translator som måste räkna med att kanske tvingas ta ett helt annat arbete för att överleva, kanske gör klokast i att avböja?

Kerstin E Wallin

TRANSVOICE-TRANSCOM

Vem har erfarenhet av TRANSVOICE-TRANSCOM? Det har kommit en ny aktör i tolk- och översättarsammanhang. Transvoice heter företaget. Affärsidén är att köpa upp kommunernas tolkförmedlingar. Därefter skall man bedriva telefontolkning i större omfattning än som är vanligt vid tolkning. Men även översättning. Västerviks tolkförmedling tillhör dem som blivit uppköpta enligt denna modell och Borås lär också höra till samma grupp. På kuverten från Transvoice står det Transcom-Västerviks tolkförmedling. Personalen anger att det ska vara så, för det inger förtroende om det står just "Västerviks tolkförmedling" och inte Transvoice.

Det uppdrag jag gjorde skulle ha betalats efter 15 dagar. Efter 30 dagar ringde kassan mig och undrade om jag kunde skriva ny faktura, för den gamla var felaktig, det stod Västerviks tolkförmedling på den. "Transvoice" är det korrekta, sade kassören. Han har i skrivande stund fortfarande inte betalt mig. Även om jag inte tror att betalningen uteblir innebär det ju i alla fall en ränteförlust för mig eftersom det var ett ganska stort jobb. Plus omaket att hålla reda på en dålig betalare. Flickorna på tolkförmedlingen hade aldrig hört att man måste meddela när 15 dagars anstånd med betalningen är för kort. Det var det andra felet i denna beställning. Det första var att inte bifoga en beställningssedel med uppdraget, där man tydligt får veta vart fakturan ställs. Saknas sådana uppgifter går man förstas på kuvertets adress.

Nu är min enkla fråga: är det flera som har haft liknande erfarenheter av Transvoice? Sänd mig ett e-brev i så fall!

Adolf Dahl

SENASTE NYTT:

*Till hösten kommer FAT:s diskussionsforum att vara i full gång.
Den som vill testa det redan nu kan skicka e-brev till aukt_translator@yahoo.com*

TREVLIG SOMMAR!